

BOLLA ZOLTÁN:

ÚJLIPÓTVÁROS ÉPÍTÉSZE 1861-1945, ARITON KFT., 2019

„EAST-MANHATTAN”

Újlipótváros egyike Budapest azon városrészeinek, amelyek egyedi arculattal rendelkeznek. Aki járt már arra, biztosan jó érzéssel gondol vissza az utcákból áradó, csak erre a városrésze jellemző hangulatra. Néhány séta, és már gyűlnek az emlékek, kedvenc házak, lépcsőterek és hangulatok. A Szent István park nyugalma, a Pozsonyi utca fái, sajátos árny-fényei, a Pannónia utca titokzatos gyárépülete, és lehetne sorolni tovább az egyedi karaktereket, térformákat. Bolla Zoltán hiánypótló műve ezt a sajátos jelenséget Térey János szavaival, a pesti East-Manhattan, azaz Újlipótváros építészetét értelmezi, rendszerezi, örökíti meg. A 20. század első felében nagynevű építészek alkottak ebben a városrészben, akik figyelemmel kísérték, az akkori stílusbeli változásokat és reagáltak azokra. Stílusát tekintve eklektikus, art déco és modern épületeket mutat be a könyv, szám szerint hétszázat (!). Az Articon kiadó gondozásában puhakötéssel jelent meg, A4-es mérethez közelít, jó minőségű papírra nyomtatták. Az épületfotók megfelelő dinamikával, színekkel élnek a papíron. A könyv elején a bevezető után várostörténeti tanulmányokat olvashatunk több részre tagolva, és a nagyobb képtől haladunk a könyv fókuszára felé. Elsőként Pest és Buda kialakulását ismerhetjük meg az ókortól a török kiűzéséig. Utána az újkori Pest létrejöttét tárgyalja fel be a szerző, ezután következik Újlipótváros történetének bemutatása három fő történeti szakaszra bontva: a reformkor és Bach-korszak, utána a monarchia kora és végül a két világháború közötti időszak. Az elméleti tanulmányok után jön a könyv fő volumenét képező inventárium. Itt névsorrendben, utcáról utcára haladva ismerhetjük meg az épületeket. Mindegyik épület adattal és néhány fotóval szerepel, ahol volt lehetőség, az auláról illetve a lépcsőtérrel is találunk képet. A fotókat a szerző készítette, ügyelve arra, hogy az építészeti fotó kritériumainak mindinkább megfeleljenek, például a képek függőlegesen kihúzóttak és szinte minden kép napos időben, vagyis megfelelő fényviszonyok mellett készült. Az inventárium után, statisztika, névjegyzék és angol nyelvű összefoglaló adja a befejezést. A könyv az ismeretterjesztésen és az értékörzésen kívül a felfedezés iránti vágyat is felkelti. Egy-egy homlokzatot nézve kedvünk támad: menjünk, nézzük meg ezt vagy azt az izgalmas házat! Jó szívvel ajánlom a könyvet a várossal ismerkedőknek és a Budapestet szerető városlakóknak egyaránt.

Szerző: BOTZHEIM BÁLINT

ÉPÍTÉSZETTÖRTÉNETI ÍRÁSOK GUZSIK TAMÁS EMLÉKÉRE.
KÖZÉPKORON INNEN ÉS TÚL (SZERK.: KATONA VILMOS).
HOLNAP KIADÓ, BUDAPEST, 2019.

A MESTER KÖSZÖNTÉSE

Szerző: MOLNÁR SZILVIA

Három nagyobb fejezetből álló emlékkötet olvasok, lapozgatok mely esszéinek, tanulmányainak minden mondata egy legendás, a középkor, ezen belül a pálos szerzetesrendi és az örmény szakrális építészeti kutató építészettörténész, a Budapesti Műszaki Egyetem egykori tanára, Guzsik Tamás (1947-2002) személyiségének, módszertanának közvetlen vagy közvetett lenyomata. Közvetlen, mert a könyv első részében tanítványai, kollégái emlékeznek meg már-már szerzetesi életéről, elemzik egykor megtapasztalt és „magukkal vitt”: a tudományos alaposágra, az elmélet és a terepgyakorlat egyenrangú fontosságán alapuló módszertanát. Módszertanának még további két lába is volt (van): a templomépítészetnek a

használati módja – vagy miként Rabb Péter fogalmaz *A tanító életútja egy munkatárs szemével* című írásában –, „funkciósémája” alapján történő vizsgálata, ezen felül a vizsgált tárgy, a téma szeretetére oktatás. Ezen „lábak” adják vélhetően a módszertan erejét, sajátosságát (jómagam is tanultam középkori építészettörténetet, a miért-úgy?-ról, okokról és szeretetről egy szó nem esett...). A kötet további részei a középkori templomépítészethez kapcsolódó, valamint, kicsit hátrább lépve, településkutatási tanulmányokat tartalmaznak. Rejtett kincsek, megbúvó, részleteiben csupán vagy soha el nem beszélt történetek, melyeket épp a kíváncsiság, lelkeség és tudományos alaposágra való törekvés jellemez. Mindaz, ami sajátja

volt Guzsik Tamásnak a kutatónak, a tanárnak, az embernek. Ezek a módszertan közvetett lenyomatai. A szöveges tartalom mellett, a tanulmánykötetek műfaját értelemszerűen jellemző heterogén fotóanyag, rajzi tartalom és gazdag bibliográfia támogatja az olvasót az elmélyülésben. Tudva, tapasztalva, hogy az egyes művészettörténeti korszakok hazai kutatási eredményeiről pld. a kilencvenes évekhez képest jóval kevesebb országos terjesztésű, igényes kiadású könyv születik, kicsit fáj, hogy a hangsúlyozott jelentőségű védőborítóra a belapátfalvi volt ciszterci templomról nem készült profi fotó, Mamelis bencés kolostora templombelsőjének felhúzott, pixeles fotója pedig érthetetlen, miként kerülhetett a hátsó oldali borítóra.